

pokud možno nejbliž a nejintimněji logiku rozvoje umění, genesi uměleckých směrů a drah — aby přiblížil se, jak možno nejlépe, vlastní dílně historického dění. Muther staví a čtení svoji historii jako dramatik drama, a jeho kompoziční invence má přirozeně mnoho subjektivně uměleckého. Snad v ní není leccos dost podepřeno, snad mnohá these jest posud hypotese, která žádá ověření a důkazu, — to všecko je možno, a přece to všecko nemění nic na důraznosti a intenzitě, s jakou nazírá historický proces, s jakou si jej *dramatisuje*, to znamená *zpřítomňuje a prožívá*.

Touto právě v podstatě uměleckou (a nehistorickou) vlastností a potenci měřím a cením historika; ona jest to, která činí živoucími i historická díla mrtvých autorů, jichž materiál a předpoklady jsou podvráceny a překonány novým exaktnějším badáním. V ní jest i cena nové knihy Mutherovy.

Robert de la Sizeranne: Le miroir de la vie

Nová kniha známého essayisty francouzského, autora „Soudobé malby anglické“ a dobré knihy o Ruskinovi, nese na titulu označení: *essaye o umělecké evoluci*. Není to však evoluce uměleckých a technických forem, která tu zajímá autora, nýbrž jich emoční a citový obsah a živý a proměnlivý jich vztah k modernímu cítění dnešnímu, jež chce vysledovati autor. Stanovisko vcelku spíše kulturního psychologa než estetiky a ikonografa — ačkoliv schematičnost a jistá abstraktnost psychologické klasifikace, místy dosti tuhá, a proto plnosti života křivdící, jak již je francouzským essayistům starší školy běžná, nutí k námitkám. Kniha chce, jak autor praví, „hledět na umění, aby bylo lépe vidět život“, a alespoň po některých stranách podařilo se jí, že ukázala k životním hodnotám, přešlým nebo přemalovaným v umělecké formy. Ukazuje vůbec dobře přerod kritických a estetických doktrin, jakým prochází v poslední době pod vlivem hlavně Ruskinovým výtvarnická essayistika francouzská. Hlavní kapitoly knihy, *Estetika bitev*, *Karikatura*, *Modernost evangelii*, *Dětské portréty* (nejprocitěnější), opisují dostatečně její obsah.

Die Renaissance in Florenz und Rom. Acht Vorträge von Karl Brandt

Autor podává filosofii rozvoje a úpadku renaissance; renaissance jest mu výslednicí antické síly životní, pozemského radostného realismu a středověkého spiritualismu, který jde jako stín vedle naturalismu a realismu logického i citového; úplné překonání středověkého spiritualismu jest vinou pozdní renaissance a přivodí její smrt. Florencie a Řím mají se k sobě jako slib a naplnění. Florencie je v umění město objevů, experimentů, vynalézání temat — Řím jejich vytvářením, zužitím vytěžením a požíváním.

Charlotte Broicher: John Ruskin und sein Werk Erste Reihe

Překladatelka Ruskina podává tu široce založenou monografii životopisnou i kritickou, která — soudíc podle tohoto dílu — stane se asi definitivním dílem, aspoň pro naši dobu, o anglickém kritiku a reformátorovi uměleckém i společenském. Psána je s velikou znalostí věcnou, s opravdovým procitěním a prožitím všech otázek, jichž se dotýká, a — last not least — plným, dobře a krásně znícím jazykem.

Paul Schultze-Naumburg: Umění v domácnosti

Kniha známého německého malíře, učitele malby a výtvarného spisovatele uvádí dobře kruhy t. zv. středního stavu, jimž jest určena, nejen do estetiky nájemného bytu, nýbrž i do základů výtvarné kultury. Co zvláště cením, jest, že není snůškou hotových receptů a návodů, nýbrž že učí *opravdu výtvarně cítit a myslit*, že přivádí hlouběji k podstatě uměleckého díla a k psychologii výtvarné tvorby. Vkus, kterému učí a který se snaží probudit, není jí chladným pedantstvím, nýbrž mocností a silou životní, důsledkem celkové harmonie života fyzického i duševního, rytmem života dobře žitého. U nás, kde není posud skoro ani o literární — tím méně o výtvarné — kultuře tuchy, může dobře působit.

Gustave Geffroy: L'oeuvre d'Eugène Carrière

Studie p. Geffroyova, která provází portfolio dobrých reprodukcí nejvýraznějších děl tohoto francouzského malíře, tak melancholických a teplých básní citových hlubin lidství, mistra úžasné plastické i básnické intuice všeho podstatně a základně lidského, jest práce hluboce procitěná, sestupující ve vzácném pochopení k posledním složkám a elementům mistrovy osobnosti lidské i umělecké a ukazující na sama skrytá zřídla jeho inspirace a tvorby. Studie přináší řadu nejjemnějších postřehů technických i psychologických, jaké dovede podat jen kritik, zasvěcený do mysteria tvorby — třeba na jiném poli — vlastním dílem, zkušenostmi a bolestmi vlastního uměleckého srdce a svědomí. A v tom jest tuším příčina vzácného kouzla, kterým působily na mne vždy práce tohoto kritika-básníka, krásného intelektu, odvážného srdce a čistého charakteru, třeba jeho studie o impresionistech, sebrané v řadu svazků jeho *Vie artistique*: podávají daleko víc než projevy veliké hotovosti a síly analytické — uctívající pohledy do dramatické logiky tvorby, do tajemných svazků mezi charakterem a talentem, srdcem a dílem, úzkostí doby a osvobozujícím činem. Mají ty vzácné vlastnosti srdce a charakteru, které posvěcují vždy a všude kritiku z pouhé práce erudice na sílu, tvořící kulturu a pracující o jejich drahách.